Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

CE ȘI CUM

Tâlharii mărilor

de Prof. Wolfgang Tarnowski

Ilustrații de Manfred Kostka, Frank Kliemt și Gerd Werner

Hărți de Annelie Schwerdtner

Traducere din limba germană de Andrei Avram și Mihaela Căpățînă Popa

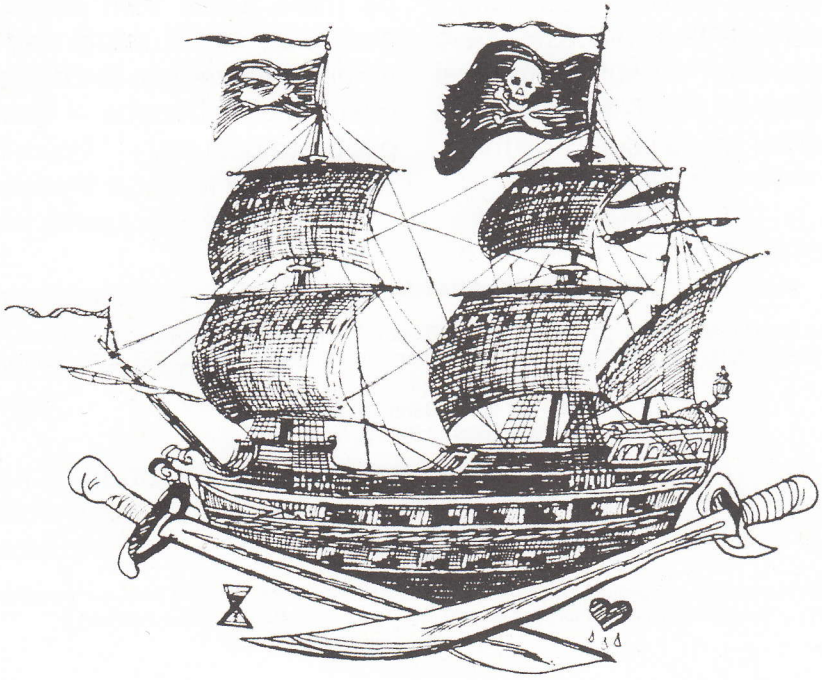

rao
enciclopedia rao

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Cuprins

Tâlharii mărilor în Antichitate

De când există tâlhari în Marea Mediterană? 4
Pe ce puneau ochii tâlharii mărilor? 6
Cum acționau tâlharii mărilor? 6
Cum se apărau oamenii de tâlharii mărilor? 7
Cum s-a dezvoltat tâlhăria pe mare în timpul romanilor? 8
Ce a făcut Roma împotriva piraților cilicieni? 9

Tâlharii mărilor normanzi

Cum a început tâlhăria pe mare a normanzilor? 10
De unde veneau tâlharii mărilor normanzi? 12
Ce corăbii foloseau normanzii? 13
Cum s-au extins normanzii în Europa? 13
De ce au repurtat normanzii atâtea succese? 15
Cum se apărau victimele? 15
Cât de mult au pătruns normanzii în sud? 17
Cum s-a încheiat epoca tâlharilor normanzi? 17

Frăția vitalienilor

Cum a apărut tâlhăria în Marea Nordului și în Marea Baltică? 18
Ce era Frăția vitalienilor? 19
Cum au devenit vitalienii tâlhari ai mărilor? 20
Cine a distrus statul tâlharilor de pe insula Gotland? 21
Unde a găsit Frăția noi „districte de vânătoare"? 22
Cum au murit Klaus Störtebeker și Godeke Michels? 23

Goana după aur în Lumea Nouă

Cum a devenit America posesiune a coroanei spaniole? 24
Cum a aflat lumea de bogățiile Americii? 26
Ce a făcut Spania împotriva tâlharilor mării din Lumea Nouă? 27
Cum a ajuns Francis Drake „piratul reginei"? 27
Faimoasa călătorie a lui Drake în jurul lumii 29
Cine erau bucanierii? 31
Cum a apărut statul bucanierilor? 32
Cum și-a petrecut viața Henry Morgan? 33
Cum s-a sfârșit epoca piraților din Caraibe? 36

Barbarescii

Cine erau barbarescii? 39
Cine au fost cei mai cunoscuți piați berberi? 40
Cum au ajuns frații Barbarossa tâlhari ai mărilor? 40
Cum a ajuns Algerul un bastion al tâlhăriei pe mare? 42
Cum s-a sfârșit viața lui Khair ed-Din Barbarossa? 43
Ce s-a întîmplat cu piații după moartea lui Khair ed-Din? 43
Cum se desfășura un jaf și cum se împărțea prada? 44
Cine erau dușmanii de moarte ai barbarescilor? 46
Cum au sfârșit statele piatereşti de pe Coasta Berberă? 47

Tâlharii mărilor, astăzi 48

Indice 48

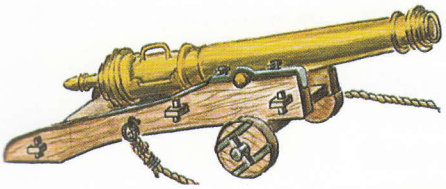

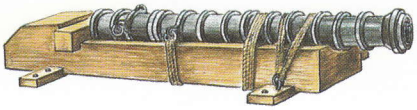

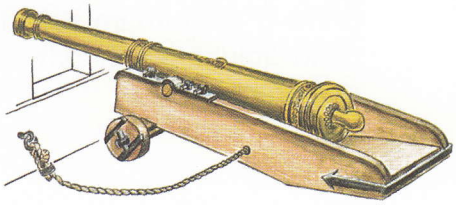

Tâlharii mărilor în Antichitate

De când există tâlhari în Marea Mediterană?

Dacă mergem cu amintirile mult în urmă, o să vedem că Marea Mediterană nu a fost numai un loc animat de comerț, ci și o arenă de luptă a piraților. Începând din sec. XIV î.Hr. există numeroase documente scrise despre omniprezența și îndrăzneala lor tot mai mare: inscripții pe clădiri publice și monumente, texte de legi, discursuri politice, scrisori și jurnale de călătorie ale unor persoane particulare, martori oculari sau victime ale atacurilor. Rezumate, acestea prezintă o imagine teribilă: cine se aventura pe Marea Mediterană, cine trăia în apropierea malurilor sau cine trecea printr-o strâmtoare putea fi oricând atacat, jefuit, luat prizonier sau omorât.

Există trei motive care explică numărul mare de pirați în zona Mediteranei. În primul rând, marea în sine oferă tâlharilor condiții ideale. Coastele sunt povârnite, abrupte și au multe scobituri. Peste tot se află grote și golfuri protejate de recife, în care pirații își puteau ascunde cu ușurință micile ambarcațiuni. De pe falezele abrupte, corăbiile care se apropiau erau vizibile de departe.

În al doilea rând, cei mai mulți dintre locuitorii coastelor și insulelor pietroase și arse de soare erau foarte săraci. Un vas încărcat cu fel de fel de bogății reprezenta pentru aceștia o tentanție strașnică; mai mult, în Antichitate existau alte concepții despre ce este drept și ce nu este drept, în comparație cu ceea ce gândim astăzi. Că o corabie aflată pe mare aparține altcuiva și este intangibilă – asemenea gând

PIRATERIA PE MARE DE ACUM 3 000 DE ANI

Cea mai veche sursă scrisă care pomenește de tâlhari pe mare a fost găsită în arhiva de stat a faraonului egiptean Echnaton. Este vorba de o scrisoare scrijelită în jurul anului 1350 î.Hr. pe o tăbliță de lut, în care autorul îi comunică faraonului că litoralul Africii de Nord este anual atacat de tâlhari proveniți „din îndepărtata țară Lukki". Aceasta era denumirea dată de egipteni coastei Liciei, în partea sudică a Turciei actuale, zonă populată mai târziu de temuții pirați.

Tâlhari ai mărilor greci atacând un vas comercial. În vreme ce vâslașii trag din greu la rame, echipa de jaf e gata de atac pe puntea din față.

Marea Mediterană estică în Antichitate.
Roșu: litoralul Ciliciei cu capitala Korakesium. Insula marcată cu roșu este Delos; aici se afla cea mai mare piață de sclavi din Lumea Veche.

era străin locuitorilor din zona Mediteranei. Atacarea unui vas nu reprezenta o infracțiune, de aceea participanții la jaf nu erau considerați infractori. Într-adevăr, grecii nu vorbesc despre tâlharii mărilor cu aversiune sau dispreț, ci, dimpotrivă, în termeni admirativi pentru curajul acestora.

În al treilea rând, pirateria era susținută și de dreptul războiului din epoca respectivă. Pentru un grec era subînțeles că avea dreptul să se răzbune dacă unul dintre membrii familiei sale fusese victima vreunei crime. Într-un astfel de caz, autoritățile extindeau acest drept asupra întregului neam al

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Pe insula grecească Delos se afla cea mai mare piață de sclavi din regiunea Mării Mediterane. Aici erau vânduți cei care cădeau în mâinile piraților.

victimei, care putea să îi urmărească, să îi jefuiască și chiar să îi omoare și pe compatrioții infractorului, nu numai pe acesta. Când acest drept era exercitat pe mare, grecii îl numeau *syle.* Pentru navigație, dreptul la *syle* a însemnat sfârșitul oricărei siguranțe, întrucât, evident, mulți pirați se prevalau de acesta pentru a comite jafuri pe mare.

Pe ce puneau ochii tâlharii mărilor?

În cursul jafurilor, pirații luau tot ce putea fi transformat repede în bani. În primul rând bunurile comerciale transportate: cereale, vin, ulei, oțet, miere, smochine, lemn, vite, mobilă și arme. La acestea se adăugau, bineînțeles – fiind la mare preț –, bogățiile vremii: aur și argint nebătut sau sub formă de monede, podoabe, mirodenii rare și materia primă pentru culoarea cea mai căutată a epocii – purpura.

În bani puteau fi transformați cu ușurință și oamenii. Însă pe piețele de sclavi erau vânduți numai cei mai săraci. Prizonierii celebri sau bogați erau păstrați, spre a fi vânduți, contra unei răscumpărări mari, direct neamurilor.

Cum acționau tâlharii mărilor?

Corăbiile erau vânate mereu după o singură metodă. Aflat pe un colț de stâncă, pe un vârf de munte sau într-un turn de observație, un tâlhar scruta orizontul. Dacă descoperea în zare un vas comercial și atmosfera era limpede, le făcea semn confraților săi, care, în cîteva minute, se aflau în corăbii.

Vânătoarea de oameni se desfășura adesea și pe uscat. Pirații veneau în timpul nopții, atacau fulgerător și dispăreau, înainte de sosirea ajutoarelor. Atacurile erau pregătite cu multă grijă. Pirați deghizați în negustori urmăreau știrile prin porturi, birturi sau piețe. O pradă bogată era de prevăzut în timpul serbărilor de diferite feluri: nunți, pelerinaje sau

COMERȚUL CU SCLAVI

Toate popoarele din Antichitate erau societăți sclavagiste. Aceasta înseamnă că, din totalul locuitorilor unei țări, numai o parte erau oameni liberi, cu drepturi depline. Cealaltă parte a populației – și de cele mai multe ori aceasta era cea mai numeroasă – era alcătuită din oameni care nu erau liberi și din sclavi. În Antichitate, sclavii nu erau considerați oameni, ci obiecte, ei fiind cumpărați de la negustori. În timp de război, acești negustori de sclavi își luau marfa umană din lagărele de prizonieri. În timp de pace însă, numărul sclavilor de vânzare scădea serios. Era perioada de aur pentru piații mărilor. Fără nici o reținere, ei își aduceau prada umană la târgurile mari de sclavi din Delos și Creta, își încasau banii de la negustorii de sclavi și dispăreau pentru a face rost din nou de „marfă".

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

CONVOAIE

În prima parte a Antichității, corăbiile comerciale erau complet neajutorate în fața piraților, deoarece, pe atunci, statele din regiunea Mării Mediterane nu dețineau o flotă permanentă de război. Din această cauză, negustorii s-au văzut nevoiți să se ocupe singuri de securitatea lor. Ei alcătuiau în acest scop adevărate convoaie, iar negustorii greci s-au unit în asociații, care angajau persoane înarmate la bordul navelor comerciale; uneori acești bărbați înarmați însoțeau negustorii și mărfurile cu propriile lor nave – așa-numitele nave convoi.

sărbători religioase. Oamenii care luau parte la asemenea evenimente erau cel mai adesea neînarmați și lipsiți de griji. Cine cuteza să se apere era făcut una cu pământul. Pirații își mânau victimele precum vitele către corăbii. Ulterior, erau arătați negustorilor de sclavi și vânduți celui care oferea mai mult.

Pe cât de repede atacau, pe atât de repede fugeau, în cazul în care erau urmăriți de un adversar mai puternic. Cu viteza vântului dispăreau după cotul unei faleze sau într-o ascunzătoare. Acolo, în apele liniștite, își scufundau bărcile și scăpau pe scări și cărări secrete. Adesea, fuga avea loc pe uscat. Cei urmăriți se opreau pe o peninsulă, ridicau barca ușoară deasupra umerilor și o transportau până pe malul opus. Pentru urmăritori, această fugă putea deveni o capcană mortală, întrucât tâlharii se îndreptau cu precădere către recife ascunse, peste care bărcile lor plate treceau fără probleme. Urmăritorii – aflați adesea în galere de război adânci – naufragiau și se făceau țăndări.

„Mono-vâsle" – așa-zisele „monere" – reprezentate pe un vechi vas grecesc. Pirații din Antichitate preferau aceste corăbii ușoare întrucât erau rapide și lesne de manevrat.

Cum se apărau oamenii de tâlharilor mărilor?

La început, nu exista remediu împotriva unor asemenea atacuri, privite ca o calamitate naturală. Negustorii fenicieni, egipteni sau greci trebuiau să se ocupe ei înșiși de propria siguranță, grupându-se în convoaie. Situația s-a îmbunătățit în sec. V î.Hr., când regele perșilor, Xerxes, a atacat Grecia cu o armată puternică și cu o flotă imensă. În fața unui asemenea pericol, atenienii au construit în

Tâlharii mărilor au atras o galeră de război într-o capcană într-un recif. Cu ambarcațiunile lor ușoare și plate, pirații erau cu mult superiori urmăritorilor lor în apele din zonele de coastă.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Corabie comercială romană din sec. I d.Hr.

numai câteva luni o flotă de război proprie, cu care i-au învins pe perși la Salamina.

Acesta a fost începutul unor timpuri grele pentru tâlharii mărilor. Noua putere maritimă, Atena, asigura acum ordinea pe mare și a curățat zona de micile state insulare care își deschiseseră porțile piraților, beneficiind de mari profituri. Dar pacea nu avea să dureze mult. În conflictul cu regele Filip al Macedoniei, Atena și-a zădărnicit propriile eforturi, angajând pirați pentru sprijinirea războiului, iar Filip a răspuns cu aceeași monedă.

Din nou, oamenii au trebuit să se ajute singuri. Și-au construit satele departe de mare, spre interior, ca structuri defensive. Casele stăteau perete în perete, înconjurate de un zid exterior fără ferestre. Au fost construite și cetăți de refugiu: turnuri rotunde sau pătrate, numite de greci „peripolion". Aceste turnuri de apărare erau înconjurate de ziduri și ofereau adăpost nu numai oamenilor, avertizați prin fum sau semnale luminoase, ci și vitelor, oilor și caprelor.

Cum s-a dezvoltat tâlhăria pe mare în timpul romanilor?

Romanilor le-au trebuit cam 600 de ani pentru a se transforma dintr-o comunitate rurală de pe malul râului Tibru în stăpânitori ai Italiei și ai Mediteranei de vest. Punctul culminant al acestei lupte: cele trei războaie sângeroase în care au învins cea mai mare putere maritimă a vremii – Cartagina. Orașul de pe malul nordic al Africii a fost distrus în 146 î.Hr.

Dar drumul către stăpânirea întregii lumi cunoscute pe-atunci era încă lung. În est și-a făcut apariția un nou vrăjmaș în persoana lui

MITRIDATE AL VI-LEA

În timpul îndelungatei sale domnii (120–63 î.Hr.), vicleanul rege, care era și lipsit de scrupule, a reușit să-și extindă micul regat Pont de pe malul sudic al Mării Negre spre nord, sud și vest, și în final chiar să ocupe Grecia. În toate aceste acțiuni el a fost sprijinit în mare măsură de flotele tâlharilor mărilor. În sfârșit, romanii se hotărăsc să-l înfrunte pe acest cuceritor. În trei războaie sângeroase, ei au înaintat mai întâi dinspre Grecia, apoi din partea de vest a Turciei de astăzi și, în sfârșit, din întreaga Asie Mică. În anul 63 î.Hr., fugind de urmăritorii săi, Mitridate înțelege că nu mai are nici o scăpare și îl pune pe unul din oamenii săi să-l înjunghie.

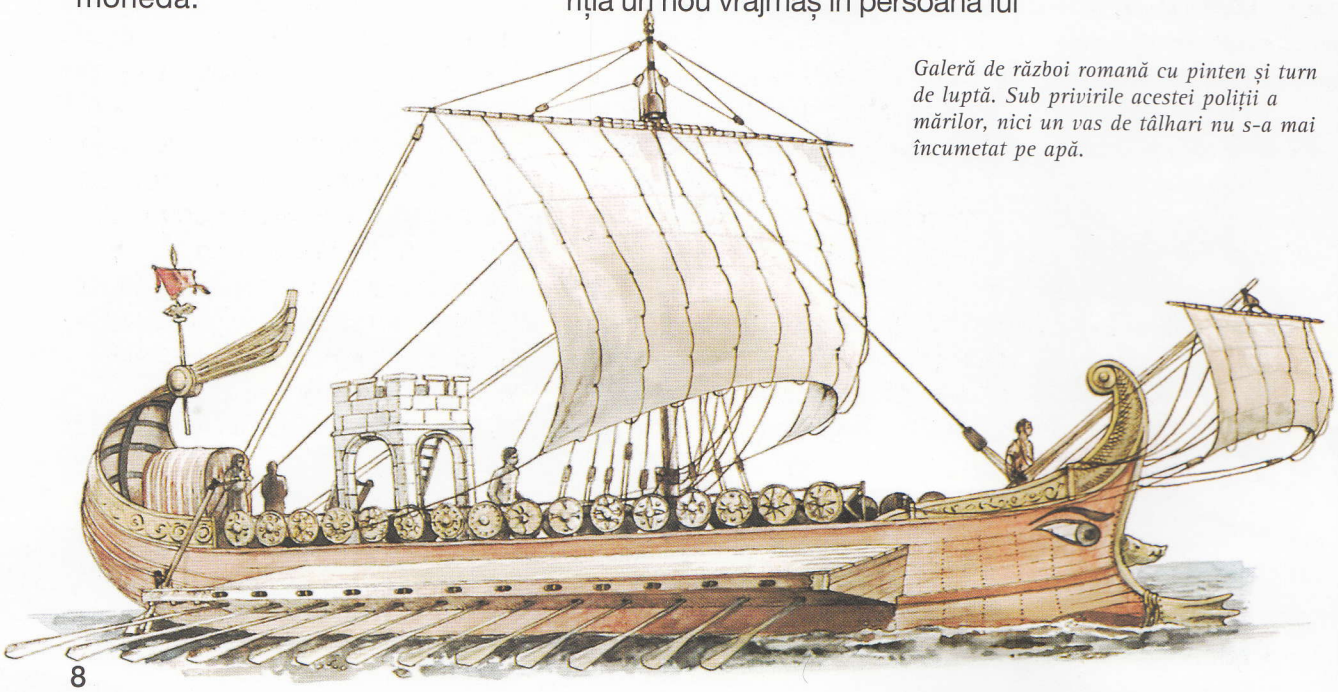

Galeră de război romană cu pinten și turn de luptă. Sub privirile acestei poliții a mărilor, nici un vas de tâlhari nu s-a mai încumetat pe apă.